

Boljše ravnanje s komunalnimi odpadki bo zmanjšalo emisije toplogrednih plinov

- Letna količina komunalnih odpadkov naj bi se od leta 2005 do 2020 povečala za 25 %.
- Povečana predelava odpadkov in preusmerjanje odpadkov od odlagališč imata ključno vlogo pri odpravljanju vplivov na okolje, ki jih imajo vse večje količine odpadkov.
- Ker se recikliranje in sežiganje odpadkov z izrabo energije uporabljata vedno pogosteje, naj bi se neto emisije toplogrednih plinov zaradi obdelave komunalnih odpadkov do leta 2020 predvidoma precej zmanjšale.
- Omejevanje ali preprečevanje povečevanja količine odpadkov bi še dodatno zmanjšalo emisije toplogrednih plinov zaradi obdelave odpadkov, družbi in okolju pa bi prineslo še druge koristi.

Vse več odpadkov

Leta 1995 je vsak evropski državljan proizvedel povprečno 460 kg komunalnih odpadkov. Ta količina se je v letu 2004 povečala na 520 kg na osebo, do leta 2020 pa naj bi znašala 680 kg na osebo. V celoti to pomeni povečanje za skoraj 50 % v 25 letih. Predvidena stalna rast količine odpadkov je predvsem posledica pričakovane trajne rasti zasebne končne potrošnje (tj. povprečna rast v EU-15 in EU-12 2 % oziroma 4 % na leto do leta 2020 (ES, 2006)) in nadaljevanje sedanjih trendov v vzorcih porabe.

Kot je razvidno iz diagrama 1, pa med državami članicami

EU-15 ⁽¹⁾ in EU-12 ⁽²⁾ vendar obstajajo pomembne razlike. Državljan EU-15 je v letu 2004 ustvaril povprečno 570 kg, državljan EU-12 pa le 335 kg. Ker pa se gospodarstva in vzorci porabe v EU-12 še naprej razvijajo, se bo količina odpadkov v naslednjih 15 letih verjetno povečala in se približala sedanjim ravnom v EU-15. Količina komunalnih odpadkov v EU-15 in EU-12 se bo do leta 2020 predvidoma povečala za 22 % oziroma 50 %. V celotnem obdobju bo več kot 80 % vseh komunalnih odpadkov nastalo v EU-15.

Če bi preprosto razprostrli po tleh vse komunalne odpadke, ki bodo leta 2020 nastali v EU (torej približno 340 milijonov

ton), bi prekrili območje velikosti Luksemburga s 30 cm ali Malte z 2,5 m debelim slojem!

Ti rezultati kažejo, da bi morali bistveno okrepiti ukrepe za preprečitev nastajanja odpadkov, če bi želeli doseči cilj Šestega okoljskega akcijskega programa — znatno zmanjšanje količine odpadkov.

Povečanje predelave odpadkov in preusmerjanje odpadkov od odlagališč

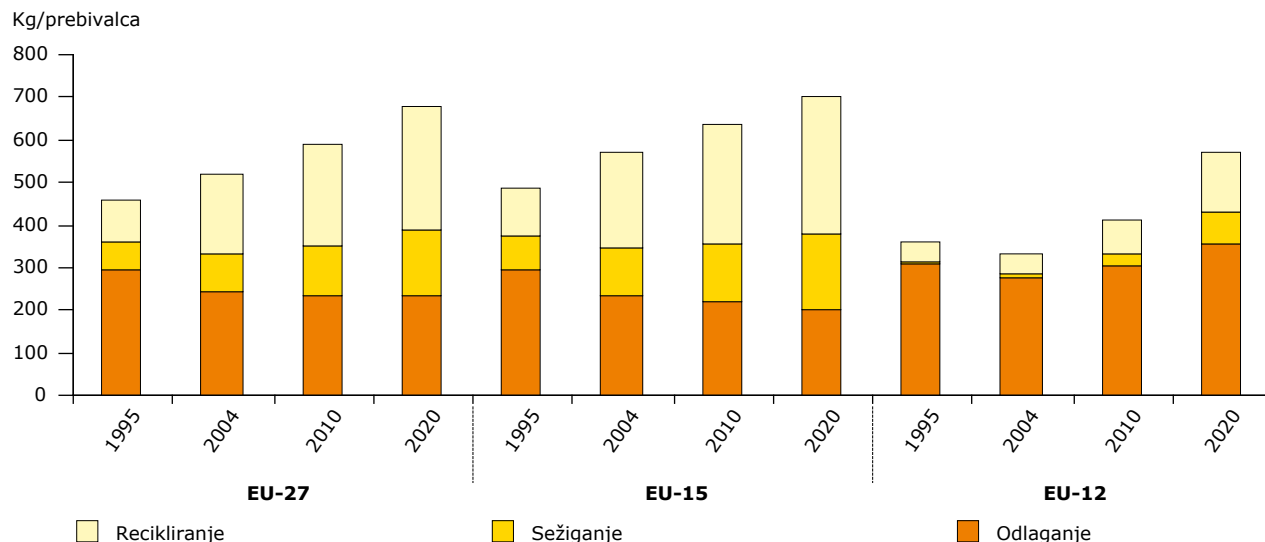
V preteklosti je bilo odstranjevanje odpadkov z odlaganjem na odlagališča prevladujoči način ravnanja s komunalnimi odpadki, vendar pa je v zadnjih

⁽¹⁾ Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska, Španija, Švedska, Združeno kraljestvo.

⁽²⁾ Bolgarija, Češka, Ciper, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Romunija, Slovenija, Slovaška.

Diagram 1 Nastajanje komunalnih odpadkov in ravnanje z njimi v Evropi (na prebivalca)

Vir: Evropski statistični urad in Evropski tematski center za upravljanje z viri in ravnanje z odpadki (ETC/RWM).

dveh desetletjih odlaganja na odlagališča bistveno manj. V letu 2004 je bilo na odlagališča odloženih 47 % vseh komunalnih odpadkov v EU (glej diagram 1). Do leta 2020 naj bi se številka zmanjšala na približno 35 %. Recikliranje in drugi postopki ponovne uporabe snovi naj bi se do leta 2002 povečali s sedanje vrednosti 36 % na približno 42 %. Leta 2004 je bilo sežganih 17 % komunalnih odpadkov, do leta 2020 pa naj bi se to povečalo na približno 25 %.

Ti pretekli in pričakovani trendi so deloma posledica namenskih politik, katerih cilj je povečati recikliranje in ponovno uporabo odpadne embalaže (npr. Direktiva o embalaži iz leta 1994), komunalne odpadke, ki so biorazgradljivi, pa preusmerjati stran od odlagališč odpadkov

(npr. Direktiva o odlagališčih odpadkov iz leta 1999). Na splošno je predvideno še nadaljnje zmanjševanje količine komunalnih odpadkov, ki se odlaga na odlagališčih, kar odraža prizadevanja na nacionalnih in evropskih ravneh, da bi med drugim dosegli cilje, določene v Šestem akcijskem programu za okolje.

Publikacija Evropske agencije za okolje (EEA, 2007) predstavlja vzorce v načinih pristopa držav članic do ravnanja z odpadki, zlasti v okviru Direktive o odlagališčih odpadkov.

Zmanjševanje neto emisij toplogrednih plinov zaradi ravnanja s komunalnimi odpadki

V letu 2005 so emisije toplogrednih plinov zaradi obdelave odpadkov

predstavljale približno 2 % celotnih emisij v Evropski uniji.

Emisije metana, enega od šestih toplogrednih plinov, ki jih nadzoruje Kjotski protokol, so še zlasti povezane s kmetijstvom (predvsem z govedom) in s postopki odlaganja odpadkov. Direktiva o odlagališčih odpadkov EU torej lahko pomaga pri doseganju ciljev EU glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, na primer s predelavo metana in preusmerjanjem biorazgradljivih komunalnih odpadkov od odlagališč. Še en vmesnik med politikami o ravnanju z odpadki in politikami o klimatskih spremembah je poraba energije (ki povečuje emisije toplogrednih plinov) pri zbiranju, obdelavi in industrijski uporabi odpadkov.

Neto emisije toplogrednih plinov zaradi ravnanja

s komunalnimi odpadki naj bi se predvidoma zmanjšale z največje količine približno 55 milijonov ton ekvivalenta CO₂ na leto s konca osemdesetih let prejšnjega stoletja na 10 milijonov ton ekvivalenta CO₂ do leta 2020 (diagram 2).

To je posledica dveh dejavnikov. Po eni strani naj bi se količina odpadkov, ki gre skozi obrate za ravnanje z odpadki, še naprej povečevala, saj količina odpadkov na prebivalca narašča, zbiranje odpadkov pa se še naprej izboljšuje. S tem se neposredne emisije toplogrednih plinov zaradi ravnanja z odpadki povečujejo. Odlaganje odpadkov bo v letu 2020 predstavljalo 60 % celotne vrednosti,

recikliranje in sežiganje pa vsako približno 20 %.

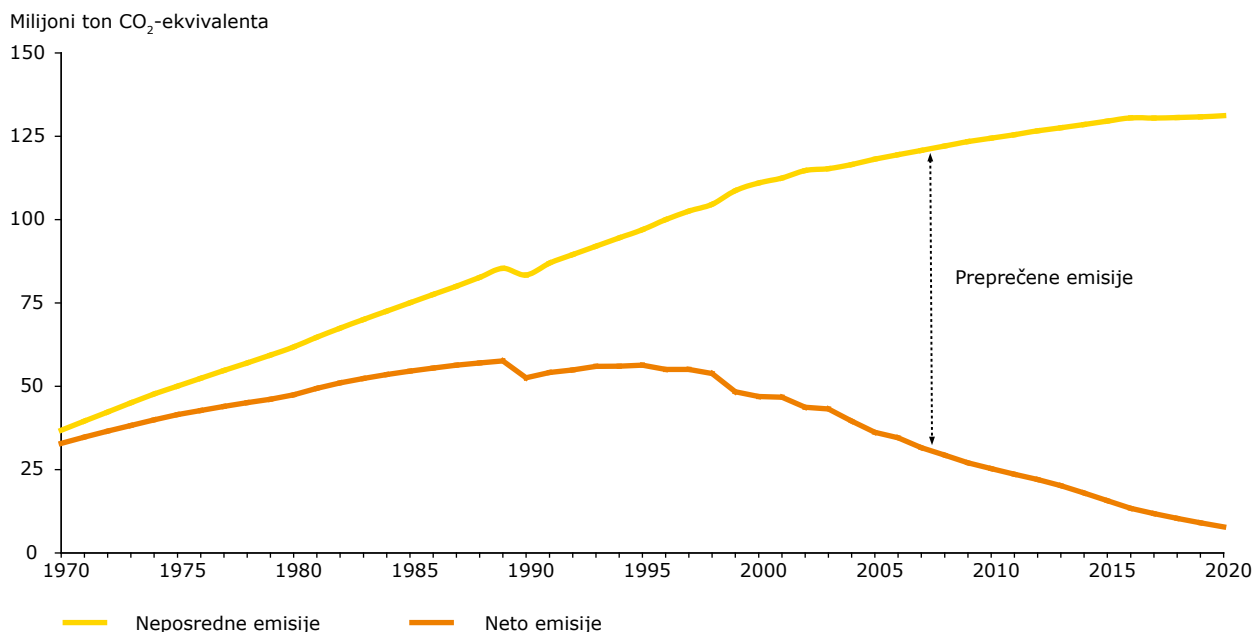
Po drugi strani pa se bosta postopka recikliranja in sežiganja vedno bolj uporabljala. S tako doseženim prihrankom (torej preprečenimi emisijami toplogrednih plinov) se izravnava neposredne emisije. Do leta 2020 bo zaradi recikliranja preprečenih 75 % emisij, zaradi sežiganja pa skoraj 25 %.

V celoti torej napovedi kažejo, da bo boljše ravnanje s komunalnimi odpadki zmanjšalo emisije toplogrednih plinov v Evropi in tako v skladu s Šestim okoljskim akcijskim programom prekinilo povezanost med pritiski na

okolje in gospodarsko rastjo. Obenem kaže, da bomo zaradi pričakovanega nadaljnega razvoja recikliranja in naraščajoče uporabe odpadkov kot virov dosegli dolgoročni cilj postati družba recikliranja, kot je navedeno v Tematski strategiji o preprečevanju in recikliranju odpadkov.

Napovedi, uporabljene v tej študiji, predvidevajo, da zmogljivost ravnanja z odpadki narašča tako, da ustreza povpraševanju. Če pa vlaganja v nove in izboljšane zmogljivosti ravnanja z odpadki ne bodo enakovredna naraščajoči količini odpadkov, se lahko neto emisije toplogrednih plinov zaradi neučinkovitega ravnanja povišajo.

Diagram 2 Trendi in napovedi glede emisij toplogrednih plinov zaradi ravnanja s komunalnimi odpadki v Evropski uniji

Vir: Evropski tematski center za upravljanje z viri in ravnanje z odpadki.

Nadaljnje koristi zaradi omejevanja ali preprečevanja povečanja količine odpadkov

Čeprav napovedi kažejo, da se bodo neto emisije toplogrednih plinov zmanjšale kljub naraščajoči količini odpadkov, bo postopek omejevanja ali preprečevanja napovedanega povečanja količine odpadkov še dodatno znižal neto emisije toplogrednih plinov zaradi ravnanja z odpadki. Zbiranje in prevoz odpadkov, ki sta tesno povezana s količino odpadkov, naj bi povzročala manj kot 5 % neposrednih emisij toplogrednih plinov zaradi ravnanja z odpadki, kar je predvsem posledica kratkih razdalj za prevoz komunalnih odpadkov. Vendar pa bo ta vrednost predstavljala 40 % neto emisij v letu 2020.

Omejevanje količine odpadkov bo prineslo tudi druge koristi, kot so nižji stroški ravnanja z odpadki, manjša onesnaženost zraka (z delci in dušikovimi oksidi) ter nižja raven hrupa, povezanega z zbiranjem in prevozom odpadkov. Z naraščanjem količine odpadkov se sicer stroški ravnanja z odpadki lahko precej zvišajo. Strošek zbiranja in obdelave odpadkov je še posebej velik, nastajanje odpadkov pa je že samo po sebi izguba virov.

Evropa torej ne more biti zadovoljna sama s seboj glede nadaljnjega naraščanja količine odpadkov, ki je posledica sedanje netrajnostne potrošnje in vzorcev proizvodnje, saj ti lahko dolgoročno zasenčijo izboljšave, ki potekajo na področju ravnanja z odpadki.

Viri

ES (2006), *European Energy and Transport — Trends to 2030 — update 2005* (Evropska energetika in promet — Trendi do leta 2030 — Dopolnjena izdaja 2005), Evropske skupnosti, GD TREN, Luksemburg.

EEA (2007), *The road from landfilling to recycling: common destination, different routes* (Pot od odlaganja odpadkov do recikliranja: skupen cilj, različne smeri), Evropska agencija za okolje, Kopenhagen.

EEA (2008), Spremniki dokumenta k Briefingu EEA 2008/01 *Boljše ravnanje s komunalnimi odpadki bo zmanjšalo emisije toplogrednih plinov*, Evropska agencija za okolje, Kopenhagen.
http://reports.eea.europa.eu/briefing_2008_1/en/Supporting_document_to_EEA_Briefing_2008-01.pdf.

European Environment Agency
Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Denmark

Tel.: +45 33 36 71 00
Fax: +45 33 36 71 99

Web: eea.europa.eu
Enquiries: eea.europa.eu/enquiries

